

PISA 2018 Değerlendirmesi ve Analitik Çerçevesi

Yönetici özeti

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler geçtiğimiz on yıllarda başta genç nüfus olmak üzere vatandaşlarının finansal okuryazarlık düzeyi konusunda endişelenmeye başlamıştır. Bu endişe ilk başta refah sistemlerinin ve istihdamla ilgili faydaların daralmasının olası etkileri, değişen demografiler ve finansal hizmetlerin artan gelişkinliği ve genişlemesine dair endişelerden kaynaklandı. Covid-19 krizinin bireylerin geliri ve tasarrufları (hem şimdiki hem gelecekteki) üzerindeki dolaylı etkisi ve ekonomik ve finansal zemindeki artan belirsizlik, vatandaşların finansal olarak dirençli olmasında finansal okuryazarlığı daha da önemli hale getirmektedir.

15 yaşındaki birçok insan finansal kararlarla karşı karşıya kalmakta ve daha o yaşta finansal hizmetlerin tüketicisi olmaktadır. Yetişkinliğe doğru ilerledikçe finansal pazarda artan karmaşıklık ve risklerle karşılaşmaları muhtemeldir. Finansal kavramların ve risklerin daha iyi bilinmesi yetişkinler ve gençlerde finansal karar almayı iyileştirmeye yardımcı olabileceği için finansal okuryazarlık artık dünya çapında kritik bir yaşam becerisi olarak kabul edilmektedir.

Giderek daha fazla sayıda ülke okulda finansal eğitim vermektedir. Müfredatta aşırı yüklem olmaması için ülkeler finansal okuryazarlığı zaten yoğun olan ders programına ek bir konu olarak eklemek yerine genelde başka konulara ve mevcut derslere dahil etmektedir. Öğrenciler başka konularda problem çözümü ve eleştiriler düşünce gibi enlemesine yetkinlikler edinerek finansal becerilerini geliştirebilir ve ayrıca finansal problemler matematik ve başka konuları öğretmek için gerçek hayat bağlamı olarak kullanılabilir.

PISA 2018 finansal okuryazarlık değerlendirmesine on üç OECD ülkesi ve ekonomisi ile yedi ortak ülke katıldı. Teste, yaklaşık 13,5 milyon öğrenciyi temsilen 15 yaşında bulunan yaklaşık 117.000 öğrenci katıldı.

ÖĞRENCİLER PARA KONUSUNDA AKILLI MI? TEMEL BULGULAR

Finansal okuryazarlık değerlendirmesindeki performans hakkında

- Estonya'daki ortalama finansal okuryazarlık diğer tüm katılımcı ülke/ekonomilerden fazlaydı ve onu Kanada'nın illeri ve Finlandiya'daki performanslar takip etti.
- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında öğrencilerin yaklaşık ortalama %85'i finansal okuryazarlıkta en az 2. Seviye Yeterlilik elde etti. Bu öğrenciler yaygın finansal ürünler ve yaygın olarak kullanılan finansal terimlerle ilgili bilgilerini kendileriyle ilgili durumlara uygulayabilir ve basit bir bütçenin değerini anlayabilir. Ancak, beş ortak ülkede her üç öğrenciden birden fazlası 2. Seviye Yeterlilik elde edemedi.
- OECD ülkeleri ve ekonomileri çapında öğrencilerin yaklaşık %10'u ortalamada finansal okuryazarlıkta en üst yeterlilik seviyesi olan 5. Seviyeye ulaştı. Bu öğrenciler karmaşık finansal ürünleri analiz edebilmekte ve ilk bakışta açık olmayan finansal dokümanların özelliklerini hesaba katabilmektedir. Estonya ve Finlandiya'daki öğrencilerin neredeyse beşte biri 5. Seviye yeterlilik gösterdi.
- Erkek çocuklar OECD ülkeleri/ekonomileri çapında PISA 2018 finansal okuryazarlık değerlendirmesinde kız çocuklarından ortalama 2 puan daha yüksek aldı. Matematik ve okuma performansları da hesaba katıldığında erkek çocuklar kız çocuklarından 10 puan daha yüksek performans gösterdi.

- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında sosyoekonomik olarak avantajlı öğrenciler finansal okuryazarlıkta dezavantajlı öğrencilerden ortalama yaklaşık bir yeterlilik seviyesi kadar daha iyi performans gösterdi.
- Göçmen öğrenciler OECD ülkeleri/ekonomileri çapında göçmen olmayan öğrencilerden ortalama 30 puan daha az aldı. Okuma ve matematik performansları da hesaba katıldığında göçmen öğrenciler göçmen olmayan öğrencilerden yalnızca beş puan daha az aldı.

Öğrencilerin para konularına yönelik davranış ve tutumları

- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında öğrencilerin yaklaşık ortalama %73'ü PISA değerlendirmesini önceleyen 12 ayda internetten bir şey satın aldığını (tek başına veya bir aile üyesiyle birlikte) bildirmiş ve öğrencilerin ortalama %39'u bu dönemde cep telefonu kullanarak ödeme yaptığını bildirmiştir. Bu dijital finansal faaliyetleri yapmış olma ihtimali kız çocuklarına göre erkek çocuklarda ve dezavantajlı öğrencilere göre avantajlı öğrencilerde daha fazlaydı.
- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında ve öğrenci özellikleri hesaba katıldıktan sonra, PISA testini önceleyen 12 ayda internetten bir şey satın aldığını bildiren öğrenciler, bunu yapmadığını bildiren öğrencilerden ortalama 18 puan daha yüksek aldı. Ancak bu süre içinde cep telefonu ile bir ödeme yaptığını bildiren öğrenciler böyle bir şey yapmadığını bildiren öğrencilerden 18 puan daha düşük aldı.
- Dijital finansal hizmetlerin kullanımı konusunda kararlılık, daha güçlü finansal okuryazarlık performansı ile ilişkiliydi. OECD ülkeleri/ekonomileri çapında ve öğrenci özellikleri hesaba katıldıktan sonra, özellikle kendi bilançolarını takip etme konusunda kararlılık bildiren öğrenciler finansal okuryazarlık değerlendirmesinde 29 puan daha yüksek aldı.
- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında ve öğrenci özellikleri hesaba katıldıktan sonra, PISA testini önceleyen 12 ay boyunca ne kadar paraya sahip olduğunu kontrol eden öğrenciler finansal okuryazarlık değerlendirmesinde böyle bir şey yapmayan öğrencilerden ortalama 50 puan daha yüksek aldı.

Evde ve okulda finansal eğitim hakkında

- Ebeveynler, vasiler ve diğer yetişkin ilişkiler öğrencilerin para konularındaki en yaygın bilgi kaynağıydı: OECD ülkeleri/ekonomileri çapında öğrencilerin %94'ü bu tür bilgileri ebeveynlerinden aldığını bildirdi.
- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında ve öğrenci özellikleri hesaba katıldıktan sonra, para konularında kendi ebeveynlerini bilgi kaynağı olarak gören öğrenciler finansal okuryazarlıkta böyle görmeyenlerden ortalama 27 puan daha yüksek aldı; İnterneti böyle bir bilgi kaynağı olarak kullanan öğrenciler İnterneti böyle bir bilgi kaynağı olarak kullanmayanlardan ortalama 10 puan daha yüksek aldı; ve para konuları hakkında başka kaynaklardan (arkadaşlar, televizyon veya radyo, dergiler veya öğretmenler) bilgi edinen öğrenciler böyle kaynaklardan bilgi almayan öğrencilerden daha düşük puan aldı.
- OECD ülkeleri/ekonomileri çapında yaklaşık olarak her beş öğrenciden dördü parasını nereye harcayacağına bağımsız olarak karar verebileceğini bildirdi. Öğrenci özellikleri hesaba katıldıktan sonra, bu öğrenciler finansal okuryazarlık değerlendirmesinde bunu bildirmeyen öğrencilerden ortalama 27 puan daha yüksek aldı.
- Genelde dezavantajlı öğrenciler ve dezavantajlı okullardaki öğrencilerin, avantajlı akranlarına kıyasla okuldaki derslerinde parayla ilgili görevlerle karşılaştığını bildirmesi daha olası olmuştur. Ancak OECD ülkeleri/ekonomileri çapında ve öğrenci özellikleri hesaba katıldıktan sonra, okulda bu tür görevlerle karşılaşmak daha düşük performansla ilişkili olmuştur.